

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamuse ettepaneku kohta, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi liikmesriikides väljastatud meresõidutunnistuste tunnustamise ja direktiivi 2001/25/EÜ muutmise kohta

KOM(2004) 311 (lõplik) — 2004/0098 (COD)

(2005/C 157/07)

6. mail 2004. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 80 lõikele 2 konsulteerida Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteega seoses Ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, mis käsitleb liikmesriikides väljastatud meresõidutunnistuste tunnustamist ja direktiivi 2001/25/EÜ muutmist.

Transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioon, mis vastutab komitee töö eest selles valdkonnas, võttis oma arvamuse vastu 24. novembril 2004. Raportöör oli **hr Chagas**.

Oma 413. plenaaristungil 15. ja 16. detsembril 2004 (15. detsembri 2004 koosolekul) võttis Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee vastu alljärgneva arvamuse 144 häälega, erapooletuid oli 4:

1. Taust

1.1 26. aprillil 2004. aastal esitas komisjon ettepaneku direktiivi kohta, mis käsitleb liikmesriikides väljastatud meresõidutunnistuste tunnustamist ja direktiivi 2001/25/EC⁽¹⁾ muutmist, eesmärgiga lihtsustada liikmesriikide välja antud tunnistuste vastastikust tunnustamist.

1.2 Meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse nõuded on sätestatud Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelises muudetud konventsioonis, mis võeti vastu 1978. aastal (edaspidi nimetatud "STCW konventsioon"). Muuhulgas sätestab konventsioon üksikasjalikud kriteeriumid, mille alusel tunnustada lepinguosaliste poolt kaptenitele, ohvitseridele ja raadiooperaatoritele antud meresõidutunnistusi.

1.3 Need rahvusvahelised nõuded võeti ühenduse õigusaktidesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. aprilli 2001. aasta direktiiviga 2001/25/EÜ⁽²⁾ meremeeste väljaõppe miinimumtaseme kohta, viimati muudetud direktiiviga 2003/103/EÜ⁽³⁾ (edaspidi nimetatud "direktiiv"). Seega peavad liikmesriigid kooskõlas nimetatud nõuetega andma meremeestele kutsetunnistuse.

1.4 Mis puudutab tunnistuste tunnustamist liikmesriikide vahel, siis sätestab direktiiv 2001/25/EÜ, et liikmesriikide kodanikest ja mittekodanikest meremeeste meresõidutunnistuste tunnustamine toimub vastavalt direktiividele 89/48/EMÜ⁽⁴⁾ ja 92/51/EMÜ⁽⁵⁾ tööalase koolituse tunnustamise üldsüsteemi kohta. Üldsüsteem kehtestab meremeeste kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide tunnustamiseks menetluse, mis

hõlmab saadud hariduse, koolituse ja erialase ettevalmistuse võrdlemist. Oluliste erinevuste ilmnmisel võib asjaomastelt meremeestelt nõuda teatud kompenseerivate meetmete kasutuselevõtmist. Antud hetkel valitseb paradoksaalne olukord, kus ELis on liikmesriikidevaheline vastastikune tunnustamine muutunud kolmandate riikide tunnistuste tunnustamisest keerulisemaks.

1.5 Komisjon teeb ettepaneku, et liikmesriigid tunnustaksid automaatselt kõiki meremeestele teiste liikmesriikide poolt vastavalt direktiivile välja antud tunnistusi. Meetme peamine eesmärk on tagada, et kõikidel meremeestel, kes on saanud oma kvalifikatsiooni liikmesriigis, omades seda kinnitavat tunnistust, lubatakse ilma mingeid eeltingimusi seadmata teenida laevadel, mis sõidavad mõne liikmesriigi lipu all.

1.6 Lisaks sellele peab komisjon vajalikuks lülitada ühenduse õigusesse STCW konventsiooni nõuded, mis käsitlevad meremeeste keeleoskust. Taolised nõuded võimaldavad tõhusat suhtlemist laeva pardal ja soodustavad merenduses töötavate inimeste vaba liikumist.

1.7 Komisjoni ettepanekute eesmärk on muuta direktiivi 2001/25/EÜ ning lisaks sellele tagada, et:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. aprilli 2001. aasta direktiiv 2001/25/EÜ meremeeste väljaõppe miinimumtaseme kohta.

⁽²⁾ Vaata viidet 1.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/103/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2001/25/EÜ meremeeste väljaõppe miinimumtaseme kohta.

⁽⁴⁾ Nõukogu direktiiv 89/48/EMÜ kutsealase koolituse lõpetamisel antavate kõrgharidusdiplomide tunnustamise üldsüsteemi kohta.

⁽⁵⁾ Nõukogu direktiiv 92/51/EMÜ direktiivi 89/48/EMÜ täiendava tööalase koolituse tunnustamise teise üldsüsteemi kohta.

— liikmesriigid peaksid kinni kohustusest rakendada meetmeid, mis tõkestaksid meresõidutunnistuste väärkasutust ning karistaksid selle eest;

— regulaarselt hinnataks, kas liikmesriigid järgivad direktiivi 2001/25/EÜ nõudeid.

2. Üldised märkused

2.1 EMSK nõustub, et on vaja menetlust, mis soodustab liidu piires vastavalt muudetud direktiivis 2001/25/EÜ toodud miinimumnõuetele välja antud meresõidutunnistuste vastastikust tunnustamist kõikide liikmesriikide vahel.

2.2 Lisaks tunnistab EMSK vajadust tagada olemas olevate nõuete täpne ja pidev järgimine, et täita rahvusvahelisi kohustusi.

2.3 Oma 5. juuni 2003. aasta otsustes märgib EMSK, et nõukogu rõhutab vajadust soodustada meremeeste liidusisest liikuvust⁽⁶⁾.

2.4 Lisaks märgib EMSK, et praegune tööalase koolituse tunnustamise üldsüsteem on kohmakavõitu, takistades liikmesriikide väljastatud tunnistuste vastastikust tunnustamist vastavalt konventsiooni asjakohastele sätetele.

2.5 EMSK nõustub, et hiljuti kasutusele võetud menetlus väljaspool liitu välja antud tunnistuste tunnustamiseks on lihtsam ja seega võivad liikmesriikides väljaõppe saanud meremehed ebasoodsamasse olukorda sattuda. Soovitatud muudatused, mis järgivad rahvusvahelisi nõudeid, peaksid selle ebavõrdsuse heastama.

2.6 Lisaks mõonab EMSK, et mõned liikmesriigid on reserveerinud oma riigi kodanikele kapteni ja vanemtüürimehe ametikohad, nagu kinnitavad Euroopa Kohtu juhtumid C-47/02 ja C-405/01. See kinnitab veelkord, et liikmesriigid võivad takistada meremeeste vaba liikumist ja seeläbi reserveerida teatud ametikohad oma kodanikele. Liikmesriikidest takistavad mittekodanike töötamist kõige vähem Holland ja Ühendkuningriik.

2.7 EMSK nõustub, et tarvis on ühist töökeelt, mida kõik meremehed mõistaksid ja milles nad suhelda suudaksid. See on eriti oluline hädaolukorras, samuti sotsiaalingimuste parandamiseks laeva pardal.

2.8 EMSK väljendab heameelt selle üle, et komisjon on juhtinud tähelepanu Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni hiljutisele uuringule⁽⁷⁾, mis kinnitab, et võltsitud tunnistuste arv on järsult kasvanud, ning kutsub liikmesriike üles võtma tarvitusele vajalikud meetmed, tõkestamaks meresõidutunnistuste saamist ja väljaandmist pettuse teel ning nende võltsimist.

⁽⁶⁾ Mereveonduse ja merenduseriala edendamise kohta liidus

⁽⁷⁾ Uurimus pettuste kohta, mis seonduvad meresõidudiplomide ja kutsetunnistustega, Rahvusvaheline Meremeeste Uurimiskeskus (SIRC) 2001.

2.9 Kuigi EMSK nõustub vajadusega muuta liikmesriikidevaheline tunnistuste vastastikuse tunnustamise süsteem tõhusamaks ja vähem tülikaks, usub ta samas, et jätkuvalt on tarvis aktiivselt võidelda võltsitud tunnistuste vastu. Vastuvõttev liikmesriik peab omama sobivat menetlust, mis võimaldab kindlaks teha, kas teise liikmesriigi välja antud tunnistus on sobiv selle liikmesriigi laevadel kasutamiseks.

2.10 EMSK on seisukohal, et vastuvõttev liikmesriik peab esitama kõikidele tunnistuseomanikele nii miinimumnõuded keeleoskuse kohta kui ka nõudma neilt liimesriigi mereseaduse tundmist. Seega tekib vajadus "tunnustamisdokumendi" järele.

2.11 EMSK on nõus, et Euroopa Meresõiduohutuse Ametil (EMSA) on oluline roll, tagamaks nõuete ühtlane täitmine kõikides liikmesriikides ning hoidmaks halduskoormust võimalikult madalal. See on vältimatu, kui soovitakse tagada liikmesriikides tunnistuse saanud meremeeste kõrge kutsealane staatus.

2.12 Kuigi EMSK on nõus, et EMSA mängib olulist rolli, mõistab ta selle organisatsiooni võimaluste piiratud. Siiski juhib EMSK komisjoni tähelepanu vajadusele tagada piisavad finants-, inim- ja tehnilised ressursid.

2.13 EMSK juhib komisjoni tähelepanu võimalikele kahjulikele mõjudele, mida võib kaasa tuua piiramatu hulga ühe liikmesriigi kodanike lubamine teise liikmesriigi laevadele. Kuigi EMSK on nõus, et see on kooskõlas töötajate vaba liikumisega ning mõningatel juhtudel igati õigustatud, märgib EMSK, et täielik piirangute puudumine väljaantavate tunnistuste arvule võib teatud liikmesriikides mõjuda ebasoodsalt meremeeste tööhõivele. Lõpuks võib see mõjutada meresõiduuskuste baasi jätkusuutlikkust ja kasvu kogu ELis.

2.14 EMSK soovib liikmesriikidele tungivalt kooskõlastada oma tegevus sotsiaalpartneritega, et saavutada tasakaalustatud tööhõivekeskkond, mis tagaks merenduslaste oskuste baasi jätkusuutlikkuse ja kasvu ELis.

2.15 EMSK väljendab oma pettumust komisjoni tegevuse üle — hoolimata sellest, et komisjon on varem tegeleenud kolmandate riikide kodanike tunnustamise küsimusega ja tegeleb nüüd ELi meresõidutunnistuste vastastikuse tunnustamisega, ei taotle ta praegu üldisi sotsiaalkaitset pakkuvaid sätteid, mida kohaldataks kõikide meremeeste suhtes, kes töötavad EL-i lipu all sõitvatel laevadel.

3. Konkreetsed märkused

3.1 Artikkel 1

EMSK peab õigeks, et direktiivi kohaldatakse liikmesriikide kodanikest või mittekodanikest meremeeste suhtes, kellele mõni liikmesriik on andnud kutsetunnistuse. On oluline, et direktiivi ei laiendata, hõlmamaks algselt kolmanda riigi välja antud ja seejärel liikmesriigi tõendatud tunnistusi.

3.2 Artikkel 2

Pidades lõikes 2 õigeks, et meremeestel, kes omavad sobivat tunnistust või mõnda muud lõikes 1 määratletud tõendit, lubatakse teenida teise liikmesriigi lipu all sõitva laeva pardal, tuleb seda teha ainult koos ametliku tunnustamisdokumendi väljastamisega. Sellist dokumenti on tarvis selleks, et tõkestada tunnistuste petturlikku kasutamist ning kinnitada keelesokust ja vastuvõtva liikmesriigi mereõiguse tundmist.

3.3 Artikkel 3

EMSK on nõus, et meremehed peavad omandama piisava keeleoskuse, nii nagu ette nähtud STCW eeskirja osades A-II/1, A-III/1, A-IV/2 ja A-II/4. Samas jääb see nõue kuidagi ebamääraseks, sest liikmesriigil on keeruline tagada selle sätte täitmine, kuna meremeeste piisava keeleoskuse kontrollimine on STCW eeskirja kohaselt vastuvõtva liikmesriigi ülesanne. Alles siis, kui see nõue on täidetud, saab vastuvõttev liikmesriik anda asjakohase tunnistuse.

3.4 Artikkel 4

EMSK kiidab heaks pettuste tõkestamist käsitlevad sätted. Võltsitud kutsetunnistuste kasutamine ei tähenda ainuüksi elude ohtuseadmist merel, vaid võib tekitada ka tõsist kahju merekeskkonnale ning õõnestada merendusega seotud ametite reputatsiooni. Sobiva tunnustusdokumendi väljastamine aitab tõkestada tunnistuste petturlikku kasutamist.

3.5 Artikkel 5

EMSK kiidab heaks EMSA rolli, tagamaks, et liikmesriigid võtaksid vastu ja jõustaksid asjakohased meetmed, et tõkestada pettust tunnistuste kasutamisel ja selle eest karistada.

3.6 Artikkel 6

EMSK kiidab heaks ettepaneku, et komisjon hakkab ameti kaasabil vähemalt iga viie aasta tagant kontrollima, kas liikmesriigid järgivad direktiivis 2001/25/EÜ sätestatud kooolitus- ja sertifitseerimismõudeid.

4. Kokkuvõte

4.1 Ilma et see piiraks eespool toodud märkusi, nõustub EMSK komisjoni ettepanekuga ja kiidab selle heaks.

4.2 EMSK nõustub sellega, et on tarvis liikmesriikide väljastatud tunnistuste vastastikuse tunnustamise süsteemi, mis ei oleks nii koormav. Samas ei tohiks automaatne tunnustamine välistada vajadust tagada piisav keeleoskus ja vastuvõtva liikmesriigi mereeaduse tundmine ja tõkestada tunnistuste kasutamine pettuse teel. See tähendab, et vastuvõtavad liikmesriigid peavad omama selle tagamiseks vajalikku menetlust.

4.3 Olgugi et EMSK nõustub sellega, et liikmesriikides väljastatud kutsetunnistuste vastastikuse tunnustamise süsteem oleks soovitatavalt tõhus ja usaldusväärne, väljendab komitee siiski muret selle üle, et komisjon ei pööra mingit tähelepanu ELi kodanike tööhõive tulevikule ja Euroopa merenduslaste oskuste baasi säilitamisele ja kasvule.

4.4 EMSK peab õigeks rolli, mis komisjon kavatseb endale EMSA abile toetudes võtta, et tagada menetluse ja nõuete terviklikkus, ning nõuab, et komisjon kaaluks, kuidas tagada piisavad vahendid nii liikmesriikide kui Euroopa tasandil.

4.5 Kuigi EMSK nõustub komisjoniga, et merendusala haridus ja kooolitus on mereohutuse ja merekeskkonna seisukohalt olulised, väljendab komitee muret selle üle, et ühtki abinõud ei ole tarvitusele võetud, tagamaks, et kolmandate riikide kodanikke ega ELi kodanikke ei ekspluuteeritaks liikmesriikide laevadel.

Brüssel, 15. detsember 2004

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee

president

Anne-Marie SIGMUND